

Diversiteit verhogen, een uitdagend proces!

Inleiding

Emily Vandepierre en Kristien Van Lommel getuigden tijdens een uitwisselingsmoment over het traject dat ze voor Rurant liepen in Veerkrachtige Dorpenprojecten in de provincie Antwerpen.

Veerkrachtige Dorpen (VKD) is door Provincie Antwerpen gestart en samen met Rurant en Innovatiesteunpunt uitgerold. Het project richt zich tot inwoners. Het geeft hen een platform om samen te werken om hun dorp leefbaarder te maken. Het hele project verloopt in 3 fasen:

- analyse (vooral cijfermatig + 'foto' van het dorp met verhoudingen)
- visie (aan de slag met mensen, participatie, erg hard dromen)
- actie (samen realiseren).

Het richt zich tot de leden van het lokaal bestuur (ambtenaren & politiek). De financiering gebeurt altijd door het lokaal bestuur. Het traject verloopt best zo inclusief mogelijk en voor heel het dorp, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan.!

Wie willen we bereiken?

Heel het dorp! Is dat wel realistisch? We willen een doorsnede van het dorp terugvinden in onze groep. De samenstelling van de bewonersgroep is niet het allerbelangrijkste, maar wel dat de groep een groot deel van de bewoners vertegenwoordigt, zonder dat die groep zelf vertegenwoordigd is. Het is zeer belangrijk dat de stem vanuit een bewonersgroep representatief is voor de dorpsgemeenschap en dat het geen apart groepje is dat onvoldoende weet wat er leeft in het dorp of zelfs vanuit eigenbelang een groep vormt en handelt.

Welke doelgroepen benaderen we?

Lagerschoolkinderen en bij uitbreiding de schoolorganisatie (leerkrachten, directie, ouderraad). Kinderen zijn erg inventief en enthousiast. Het zijn geweldige ambassadeurs en op die manier komen hun ouders 's avonds naar de bewonersgroep.

Er zijn plekjes voor jonge kinderen in dorpen, maar niet altijd voor *tieners*. Werk ook specifiek naar deze groep door persoonlijke contacten te leggen! Je bereikt hen door hen actief op te zoeken op hun terrein: jeugdhuis, scholen, jeugdbeweging, skatepark, hangplekken, ...

Twintigers hebben vaak minder een link met het dorp of zijn minder op hun dorp gericht, want ze hebben andere noden en wensen.

Jonge gezinnen kan je bereiken als ze weten dat er met hen rekening gehouden wordt.

Mensen in armoede zijn erg moeilijk te bereiken. Er gebeuren veel pogingen om hen in reguliere systeem aansluiting te doen vinden. Het is echter moeilijk voor hen om zich oké te voelen in een 'andere' omgeving en dat geldt ook voor de mensen die hen er graag bij willen, maar vaak niet goed weten hoe met hen om te gaan. Op sommige plekken werkt het gelukkig wél.

In Weelde-Station is erg hiervoor bewust gekozen. De mensen in armoede hebben een vertegenwoordiger in het dorpssteam. Die heeft een warm contact en het is een goede brugfiguur die mensen van de doelgroep vertrouwen en dat werkt!

We zetten meestal in op de verkokerde *verenigingen* zoals we die al lang kennen, maar het is ook belangrijk om contacten te leggen met nieuwe verenigingen en daar ambassadeurs zoeken.

Veerkrachtige Dorpen-traject werkt! Het is een manier om elkaar te leren kennen, bv. in Hulshout. De mening leeft soms erg in de dorpen dat *nieuwe inwoners* zich moeten integreren. Hierover liepen mooie gesprekken in sessies. Elk dorp heeft een eigen aanpak om nieuwkomers welkom te heten, zoals bijvoorbeeld met buddy's werken. Sommige mensen die er al 10 à 15 jaar wonen, maar zich toch nog wat afzijdig voelden, zien kansen om elkaar beter te leren kennen.

Via de buurtgerichte *zorg* bereik je mensen die thuiszorg nodig hebben.

Ervaringen vanuit de bewonersgroepen.

Op het eerste zicht ziet de samenstelling van heel wat bewonersgroepen in Vlaanderen er niet divers uit. Een deel van de groepen bestaat uit blanke mannen van 60 jaar of ouder. Dit is vooral het geval bij bewonersgroepen die al langere tijd bestaan. Een aantal van hen zijn eind jaren '70, begin jaren 80 ontstaan. We zien bij de groepen die recenter startten een heel ander beeld. Die bestaan meer uit jongere mensen en er zijn opvallend meer vrouwen lid. In het merendeel van de groepen zitten geen mensen met een migratieachtergrond. Er zitten wel heel vaak nieuwkomers in het dorp in de bewonersgroep. Die maken deel uit van de groep vanuit engagement en idealisme om meer dynamiek in hun dorpsgemeenschap te steken.

- ✓ Wie van de stad naar het platteland verhuist, wordt vaak niet meteen aanvaard.
- ✓ Diversiteit gaat veel breder dan mensen van andere origine.

Succesfactoren.

- ✓ Burgernetwerk Toekomst Telt (Heusden-Zolder) werkte bij hun opstart eerst 6 à 7 maand rond 'hun thema's'. De trekkers vormen een vrij blanke groep, maar zijn divers qua leeftijd. In de praktijk draait het uitwerken van de gekozen thema's automatisch uit op diversiteit en inclusie. Dit uit zich vooral in communicatie en acties, bv. via samenwerking met de moskee. Jonge gezinnen hebben geen tien uur per week tijd voor vrijwilligerswerk, maar willen wel iets doen. Het organiseren van het geheel laten ze dan best over aan mensen die meer vrije tijd hebben.
- ✓ Heusden-Zolder is een speelveld op vlak van taal, geloof, gemeenschap enz. Je moet niet op zoek naar diversiteit. Struikelblok is de moeilijke communicatie met mensen en met lokale bestuur. Geen paternalistische benadering, wel bv. samen tuinieren. Mensen kunnen zich vanuit de eigen comfortzone samen met anderen actief inzetten. Zorg dat mensen zich goed voelen en zichzelf kunnen zijn!
- ✓ Als het thema iets is dat mensen aanbelangt, krijg je veel meer respons en aandacht. Kwestie van mensen te triggeren!
- ✓ Vertegenwoordiging van het dorp moet je niet te ver zoeken! Zorg voor een horizontale structuur. Wees zelf niet te sturend, maar coördineer wel goed. Laat mensen hun ding doen. Laat mensen zich evenwaardig voelen. Geef hen eigenaarschap, zo zijn ze veel actiever. Ook leren van wat niet lukt.

Aanvullende info

In Heusden-Zolder liet Elian Pergola, met Italiaanse roots zich opvallen in de jeugdtraject. Hij is een van de ambassadeur van De Warmste Week. Hij maakte een film over armoede in Heusden-Zolder.

Lees meer op www.elianpergola.com.

Een aantal tips

- ✓ Creëer geen gesloten vaste groep, maar een open initiatiefgroep waar regelmatig andere leden kunnen bij komen!
- ✓ Zorg voor extra aandacht voor nieuwkomers. Enkele mensen uit jouw bewonersgroep of vereniging kunnen hen op verschillende momenten benaderen en zorgen dat ze thuis voelen en dat ze mee zijn met alles.
- ✓ Outreachend werken is dé sleutel! Dit wil zeggen ga naar 'hangplekken' van de doelgroepen. Investeer in netwerken met brugfiguren, influencers en instanties waar mensen aanwezig zijn. Dit kost veel moeite, maar het is erg belangrijk. Doorbreek het sociaal isolement waarin sommigen zijn terechtgekomen. Breng hen in contact met gelijkgezinden die daarvoor openstaan of met vrijwilligers die voor verbinding willen zorgen. Bouw op die manier aan wederzijds vertrouwen. Het mag geen 'wij-zij-verhaal' worden. Stel je open en zoek eerder naar de gelijkennissen dan naar de verschillen. Creëer verbinding, zodat mensen zich goed voelen.
- ✓ Nodig mensen van verschillende doelgroep uit al van voor de eerste plannen en het vormgeven aan een project.
- ✓ Richt je publieke ruimte zo in dat er veel kans is tot toevallige 'kleine' ontmoetingen.
- ✓ Communiceer, letterlijk en figuurlijk, in alle talen. Zorg dat alle inwoners de belangrijke informatie krijgen. Gebruik een waaier aan communicatiemiddelen. Overweeg meertalige info. Plaats een persoonlijk en leuk welkom-verhaal in de dorpskrant of het verenigingsblad.

Communiceer naar de doelgroep(en). Zoek hen actief op. Nodig hen persoonlijk uit door aan te bellen of een flyer af te geven. Ga op pad en zorg voor ontmoeting in een omgeving waar ze vaak komen.

Gebruik toegankelijke taal, spreek zoveel mogelijk de taal van de doelgroep(en), diversifieer je vormen van communicatie. Jongeren gebruiken een eigen taaljargon, zoals 'besties' (beste vriend), 'bro' (broer=vriend).

- ✓ Zet in op de talenten van de bewoners. Kijk naar een win-win. Sommigen willen een kort engagement aangaan. Anderen willen zich langdurig inzetten en velen iets daartussenin.

Zorg voor een gedeeld *eigenaarschap* van de projecten die je wil uitvoeren.

Wat zit er voor de doelgroep in als je hen zoveel mogelijk wil betrekken?

Zoek de gemeenschappelijke deler tussen de belangen van de doelgroep(en) en de eigen belangen.

- ✓ Lees ook deze [5 tips](#) (Kortom vzw) om een diverse doelgroep te bereiken.
- ✓ In de brochure [Dorp Dynamiek](#) (Avansa) vind je veel bijkomende tips rond het kleine ontmoeten, o.a. via een verhalenwandelkaart.
- ✓ Bij Kind en Samenleving is werkelijk een schat aan informatie te vinden. '[Hoe zot is ons dorp?](#)' bevat eenvoudige methodieken om met kinderen en tieners in gesprek te gaan over hun woonplaats. Doe met hen de 'dorpen-test' of de 'fotografentest' of de 'frietjes-test'. Via [TIENSPRAAK](#) betrek je tieners bij het gemeentelijk beleid in 8 vuistregels en 10 methodieken. De methodieken en beleidsvoorstellen zijn het resultaat van actie-onderzoek in 13 kleine gemeenten.
- ✓ Je vindt veel interessante info bij [Agentschap Inburgering en Integratie](#) om inclusief te werken en niet te stigmatiseren.

Goede praktijken

- ✓ In Landegem (Deinze) wil men vormgeven aan een inclusieve vrouwengroep. [Lees meer](#).
- ✓ Jongeren uit Zelzate die zich tijdens de pandemie eenzaam voelden, konden een wandeling reserveren met een medewerker van SAAMO (Samenlevingsopbouw). Tijdens de wandeling konden de jongeren ontsnappen uit hun isolement én ook zaken bespreken waar ze mee worstelen.
- ✓ [Pennenvriend](#) van het Agentschap Integratie en Inburgering koppelt anderstaligen aan Nederlandstaligen zodat ze samen kunnen communiceren via e-mail.
- ✓ OCMW Turnhout belde meer dan 450 gezinnen op die van tevoren gekend waren als kansarm en kwetsbaar. Bij mensen die ze niet konden bereiken, gingen ze op huisbezoek.
- ✓ Gemeente Liedekerke contacteerde telefonisch drie doelgroepen tijdens de pandemie. Alle inwoners van 70 jaar of ouder, alle inwoners met een lopend dossier bij het OCMW en alle nieuwe inwoners van de laatste twee jaar. Alles verliep in het Nederlands, maar voor de nieuwe inwoners kon overgeschakeld worden naar een contacttaal. Alle acties waren in regel met [de taalwetgeving](#). Wie niet bereikt kon worden, ontving een al dan niet vertaalde brief.
- ✓ Kom eens af, een initiatief van Dorpsraad Viane, samen met Gezinsbond Viane, vzw Parochiale Werken, Viabike, Viane Viert en andere verenigingen en nu georganiseerd voor [de vzw Ontmoetingscentrum](#) om de inwoners van Viane nog actiever deel te laten nemen aan het sociale leven binnen hun dorp.

Conclusie

Wat is diversiteit? Het is een breed én sociaal wenselijk begrip.

Het betrekken van kinderen en jongeren, mensen in armoede, met een beperking, vrouwen, senioren. Het is mooi om zien hoe divers we zijn, maar tegelijkertijd is het ook erg moeilijk!

Werken met senioren is minder aantrekkelijk voor jongeren. Het vraagt uitdaging om samen aan tafel te zitten...

Let op dat 'diversiteit' geen voorwaarde is voor het slagen. Zorg dat er 'diversiteit' weerspiegeld is in het traject. Wat zit er nu in ons dorp? Op welke diversiteit willen we inzetten?

Alsook... IEDEREEN GELIJK, dus waarom mensen anders benaderen.

"Het sleutelwoord is 'empathie'! We willen dat alles OK en acceptabel is, maar wat willen de mensen zelf? Niet enkel onszelf content stellen, kijken wat anderen willen, sommige dorpingen willen niet in het dorpsgebeuren opgenomen worden..." , merkt iemand vanuit een bewonersgroep op.

Het doel is niet een divers publiek aantrekken, maar ervoor zorgen dat hele dorp zich er goed bij voelt! Mensen die we missen, kunnen voor ons toch belangrijk zijn bv. in de meerjarenplan van de gemeente. Vanuit die motivatie toch inzetten op diversiteit.

Rurant stelde een diversiteitsmatrix op en gaf die een plekje in hun traject.

Een diversiteitsmatrix is een kader om ervoor te zorgen dat zeker alle groepen mensen in het dorp de kans krijgen om mee te doen! Goede tool om met lokaal bestuur en dorpingen in gesprek te gaan.

[Lees meer.](#)

Afrondende beschouwingen

Zaken die we oppikten over 'inclusie en diversiteit' tijdens de 'Federale Dag van de Diversiteit' op 2 december 2021. *Diversiteit is being asked to the party. Inclusion is being asked to dance.*

Volgens Fatima Yassir (SERV) kan je ook volgende verschillen benoemen:

Diversiteit is...

een statisch gegeven, passief, verschillen tussen mensen, instroom en doorstroom, aantallen

Inclusie is...

een heel actief woord; effectief werken met de verschillen en zo ervoor zorgen dat diversiteit kan werken

Diversiteit is een troef.

Werken aan een inclusief beleid waar iedereen het gevoel heeft van 'Ik mag mezelf zijn'.

Dankwoord

We danken heel speciaal Emily Vandeperre en Kristien Van Lommel en de leden van onze bewonersgroepen die meewerkten aan de inhoud van deze publicatie.